

DOMOVINA

Uredništvo je v Schillerjevih ulicah št. 8. — Dopise blagovolite frankirati, rokopisi se ne vračajo.

Izhaja dvakrat na teden, vsak torek in petek ter velja za Avstrijo in Nemčijo na leto 8 kron, pol leta 4 krone, 3 mesece 2 kroni. Za Ameriko in druge dežele toliko več, kolikor znaša poština, namreč: Na leto 18 kron, pol leta 8 kron 50 vin. Naročnina se pošilja upravnistvu, plačuje se vnaprej.

Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vinarjev za vsakokrat; za večje inserate in mnogokratno inseriranje znaten popust.

Misli ob „Schulvereinovem“ jubileju.

Petindvajset let je letos, kar se je ustanovil nemški „Schulverein“. Nemci ga imenujejo obrambno društvo. Ravno ob priliki jubileja so izdali v Berlinu živeči avstrijski Nemci oklic za Schulverein, kjer trdijo, da je tega društva naloga le, ohraniti nemškemu otrokom materni jezik. S kako pravico vse to? Povsod, v celi Avstriji, so Nemci v ofenzivi, povsod se skušajo polasčati vodstva in vlade, in ni ga naroda v Avstriji, ki bi se ne moral braniti pred nemškim nasiljem. Sicer pa uradno jubilejno poročilo Schulvereina samo kaže, kako zelo agresivno je to društvo. Pravi namreč, da je vsled truda Schulvereina narastel nemški živelj v celovškem okraju od 49% na 63%, v boro-veljskem od 13% na 26%. Ako ima „Schulverein“ samo nalogo, ohranjati, odkod potem to rapidno naraščanje? Ali ni tu jasna germanizacija slovenskih otrok? Ako je „Schulverein“ samo obrambno društvo, zakaj je potem, kakor pravi njegovo vodstvo, „za celovski, beljaški in velikovski okraj na Koroškem, izdal največ, zato, ker so to trije najbolj in pretežno slovenski okraji“. Čemu slovenskim okrajem nemških šol, če društvo ni agresivno?

Dejstva nam kažejo, da je ta nemška trditev trivialna laž, trivialna kakor poskus naših Nemcev-uradnikov, germanizirati s pomočjo čl. XIX.

Deset milijonov je žrtvoval Schulverein za ponemčevalne šole. To je res ogromna požrtvovalnost, ki zasluži, da si jo jemljemo za vzgled. Upravičeno je smel poslanec dr. Gross na Dunaju trditi, da stoji „Schulverein“ pod protektoratom nemškega naroda. Kdaj bo mogla isto izjaviti „Družba sv. Cirila in Metoda“ o slovenskem narodu?

Kakor vedno in povsod, šla je tudi pri ponemčevanju šolstva naša vlada Nemcem na roko.

Avstrijska vlada je ustanovila nemške šole v Trstu, prisilila je ustanovitvi nemških šol mesto Ljubljano. Če se jim je šlo za kulturno potrebo, zakaj ne prisili dunajskega mesta k ustanovitvi gotovo potrebnejših čeških šol? Zakaj nam ne preskrbi v Trstu, to je v naši domovini, slovenskih šol? Toda avstrijska vlada pozna samo potrebe nemškega naroda.

„Schulverein“ je izdal oklic, kateri nosi 300 podpisov. Med temi podpiši je največ c. kr. uradnikov. Le pogledjmo okoli sebe. Kdo je najbolj navdušen agitator za vsenemški Schulverein? C. kr. uradniki. (N. pr. znani Binder v Ljubljani.) Posebno se kaže ta vladni sistem na Koroškem. Nemškutarski učitelji so tam od davkoplačevalcev plačani vsenemški agitatorji. Podružnice „Schulvereina“ so v mnogo krajih nastanjene kar v šolah. C. kr. nadzornik, znani Moro, je nastopil pri neki jubilejni schulvereinski slavnosti kot govornik „begeisteter Reher“ pravijo „Freie Stimmen“. Spominjamo tudi na slučaj v Vrbi.

Taki so uradniki in učitelji pri Nemcih. In pri nas?

Toliko strank ni zdaj, kakor med Nemci. In oklic za letošnji jubilej nosi podpise pristašev vseh strank. Na polju germaniziranja in nasilstva se srečajo vse. Pri nas pa je „Družba sv. Cirila in Metoda“ temu preliberalna, onemu preklerikalna, in mesto podpor lete ji od marsikod polena.

Nemški „Schulverein“ ima gotov sistem. Svoje delovanje koncentrija pred vsem na obmejne kraje. Od Maribora do Koroškega so vse večje postojanke zasedene od ponemčevalnih šol. Toda „Schulverein“ skrbi tudi za to, da se njegove šole prevzemo od javne uprave, kadar imajo zakonito število otrok? Kaj pa pri nas? Ali bi ne kazalo, da bi tudi naša šolska družba hodila po isti poti? Saj bi bila vlada prisiljena, prevzeti šole, če bi bili dani zakoniti predpogoji. Šolske

potrebe se večajo, in če bi Slovenci hoteli iz zasebnih sredstev vzdrževati vse svoje obmejno šolstvo, morali bi biti narod milijonarjev.

Priljubljeno sredstvo „Schulvereinovo“ je „podpiranje“ učiteljev. Že to dejstvo kaže, da o kulturnem namenu ni govora. Posebno v slovenskih krajih je učitelju lahko postati deležnemu judeževih grošev, če se postavi v službo nemštva. In žal, da se nahaja mnogo takih breznačajnih kreatur, ki za par grošev prodajo svojo narodnost. Poznam človeka, ki je imel celo drzno čelo, da se je — rojen Slovenec — ponašal s takimi „darili“ in jih imenoval „Ehregaben“.

Marsikomu bo še v spominu, kako je „Schulverein“ javno razpisal letno „podporo“ za „nemško-mislečega“ učitelja, ko je bilo izpraznjeno mesto v Marenbergu. Dobro bi bilo, ko bi c. kr. šolske in druge oblasti premišljevale, kako se strinja tako podpiranje s paragrafom „o jemanju darov v uradnih zadevah“.

Na Štajerskem se je društvo lotilo najprej meje. „V višji meri pa se je skrbelo za nemške otroke v slovenskem delu Štajerske“, pravi društveno poročilo. Vsi poznamo, kako se delajo taki nemški otroci, kako se love reveži, katerim se potem na stroške zdrave pameti ubija par nemških drobtin. Kdo ne pozna rojstva in rasti teh raznih šol! In to naj ne bo „agresivno nastopanje“? Posebno pozornost je posvečeval „Schulverein“ seveda Koroški, za katero je izdal v celem 287.808 kron. Kam je pripeljala ta „dobrota“ slovenski del dežele, ve vsak otrok. Koliko se nahaja tam krajev, kjer stari ljudje še govore slovenski, naraščaj pa ne razume več materinega jezika. Ali je to kulturno delo? In spričo takih dejstev se drzne „300 najboljših mož“ Avstrije trditi, da je namen „Schulvereina“ samo za ohranjenje milega jezika maternega nemški deci.

LISTEK.

Karin.

Zgodovinska povest. — Spisal Mavro Jokaj. Prevel Prost. Mrvičkov.

(Dalje.)

Na blazinah cesarskega ležišča ždi Manlij. Oči so mu poiskale onega dvornikov, ki se je šibil najhuje pred njegovimi pogledi ter mu namigne k sebi.

Bil je brivec Marcij.

Ti si po cesarski milosti načelnik pretorijancem? vpraša Manlij.

Da, prevzvišeni cesar, zajeca brivec, ponižno obračajoč oči.

Manlij se zakrohoče.

Ti me torej imaš res za cesarja? Da bi jaz caroval, dal bi ti odrobiti glavo, ker si se bil drznil, smešiti mi obraz. Imenuj me prijatelja svojega. Glej, znane so mi tvoje zasluge.

Oj, gospod!

Dobro jih poznam in nadariti jih hočem. Ti si vaju puščati kri, tedaj si izvestno dober vojni. Prespretno umeš urejati lase, to pomeni, da si nadarjen vojskovodja. Hladnokrvno znaš izpipavati dlako iz obličja, kar dokazuje izredno

tvojo strogost. S zapovednikoma vshodne svoje vojske, z Numerijanom in Dioklecijanom, sem docela nezadovoljen. Imenujem te torej cesarjem tema vojema in takoj odidi v Tracijo. Častni defraudator, podpiši nam ime pod to listino!

Marcij kar ovrto glavi vsled ogromne te milosti.

Od nog do glave premotri vajo dvorniki Manlija; mislijo si: Ako one, ki so ga smešili, obdarja tako, kaj šele bode počel z onimi, ki so se mu bili smehljali.

Zgotovljen je imenovalni dekret. Tajnik podpiše cesarjevo ime in Marcij odide z obrazom, ki je kar žarel same ničemurnosti.

Z zavistnim smehljanjem se priplazi Evij k Manliju. Opazivši pesnika mu namigne k sebi.

Ti si prefekt mesto Marcija. Nemudoma razdeli štiri tisoč talentov vrlemu moštvu, kateremu je nalog, da čuva osebo našo, in da jih vedno na tak način moremo obdarovati, znižamo število naših zunanjih čet. Čemu bi čuvali ptuje zemlje z našo vojsko ter izdaval rimske novce za rimsko železo! Čemu bi nudili načelnikom prilike, da se puntajo proti nam! V eni uri se napoti v Tracijo, da obvesti moja podanika Numerijana in Dioklecijana, naj takoj odpustita polovico svojih vojsk. Vsote, ki si jih prihranimo s tem,

so za vas, dragi prijatelji moji; — zabeleži moje besede, čestiti ponarejalec imen.

Živahni slavakliči so zaorili na ta Manlijev govor. Dvorniki so drli k njemu, dvignili ga na rame ter med godbo in petjem nosili po dvorani. Vse je bilo kakor blazno, kakor pijano, — tako ogromno je bilo navdušenje. Več ni bilo moč senatorja ločiti od histerijonov. V divji gnječi si videl sluge in hetere, plesalce in bahantinje. Iz posod se je zlivalo vino na tla, svetilke so ugašale v vinu in skoro je krila trda tema ostudni, strašni prizor.

Tam v kotu dvorane je bilo okroglo okno, ki je svežemu zraku dopuščalo vhod. Ko se je bila prevrnila zadnja svetilka, strahoma opazi grešna tolpa, da se je jelo žareti okno nad glavami. Kakor da se je vnelo samo nebo v strahovitem plamenu, kot da sveti sam pekel z morečim ognjem!

Takoj potihne vika orgije. Skozi vrata, na stečaj odprta, pa pridrvi suženj ter kriči s strašnim glasom:

Rešite se, Rim gori!

Kakor plamen poslednje sodbe je obseval svet rdečega neba skozi okroglo okno peklenske obraze, zaletene v grehu. (Dalje prihodnjic.)

„Ker vlada skoro v celi deželi Koroški nemški vpliv, ni bilo društvu potrebno, ustanavljati v tej deželi lastnih zavodov“, tako pravi jubilejno poročilo „Schulvereinovo“. V slovenski vodini Kranjski pa mora vzdržavati stroški preobložena „Družba sv. Cirila in Metoda“ slovenski otroški vrtec na Jesenicah.

Pri rojstvu nemškega „Schulvereina“ so kumovali tudi socialni demokratje. Njegov prvi oklic l. 1880. sta podpisala tudi voditelja avstrijske socialne demokracije dr. Adler in Pernerstorfer. Spričo takih dejstev se ne čudimo nemškutarenju naših socialistov. Nemški socialni demokratje pač ostanejo Nemci, pri nas se pa hitro najde kak internacijonalec, ki z gorjačo internacionale ubije vsako slovensko iskrico.

Še letos pravi dunajska „Arbeiter Zeitung“: „Napadi na „Schulverein“ so gotovo neopravičeni, kajti društvo ni nikdar zastopalo agresivnih tendenc, nikdar mislilo na kaj drugega, ko na ohranjenje nemške jezikovne posesti, torej nemške kulture“. To je divna mednarodnost! Radovedno pričakujem, kdaj pride prva podpora za „Družbo sv. Cirila in Metoda“ iz slov. socialno-demokratskega tabora. Le dosledno!

Nemci torej obhajajo jubilej svoje šolske družbe. Obhajajo ga s šumom in hrumom in z žrtvami. Slovenska „Družba sv. Cirila in Metoda“ slavi letos dvajsetletnico, a nismo slišali doslej o nobeni slavnosti, o nikakih jubilejnih darovih. Ali smo res tako daleč zadaj!

Po koncu, Slovenci! Kdaj nas bo prešinilo edino pravo spoznanje, da je mogoča naša bodočnost le v znamenju šole.

Karol Havliček Borovski.

(Aforizmi.)

Naloga vojaštva. Krasen in časten je poklic vojaštva, kadar stavi življenje za svoje rojake v nevarnost, kadar mirno prenaša za svojo domovino najhujše težkoče, kadar straži meje, da bi moglo v zemlji mirno napredovati delo, kadar odbija sovražnika, hotečega zaslužiti narod, kadar brani zakone in ustavo napram domačinom, z nasiljem jo teptajočim. Čast in slava takim vojakom.

Kadar pa postane armada samo orodje despotiji ter zatira lastne očete in brate, katere bi morala braniti, kadar se spozabi tako daleč, da sama suženj, pomaga držati v verigah suženjstva tudi druge, takšna armada ni vredna tega imena, ampak je samo podkupljiva sodrga, ki je prodala za ubog denar narod, pravo in vest.

Pravi se mnogokrat: Le tolerantnost! Ne dražiti narodnosti proti narodnosti!

Dobro, mi smo pripravljeni upoštevati vaše dobre nasvete.

Da bi pa samo mi molčali in samo molčali, drugi nam pa z najsrmatnejšimi in nedovoljenimi sredstvi na vse mogoče načine prizadevali škodo, to vendar ne sme biti. To bi bila slovanska potrpežljivost, nikakor hvalevredna ampak strogo kaznjiva.

Ne obsojajte nepremišljeno. Pred vsem se opazata v tem oziru v naših vrstah dva pogrška: Včasih prelahkomiseljna zaupljivost, včasih pa pretirana nezaupljivost. Oba pogrška sta se posebno leta 1848. in 49. mnogokrat pokazala. Mnogim, ki niso prav z ničemur dokazali svojih zmožnosti, da še požrtvovalnosti za blagor naroda ne, se je izkazovalo takrat popolno zaupanje samo radi tega, ker so prav radikalno kričati; prepričali pa smo se potem, da so mnogi izmed njih v času nevarnosti popolnoma omolknili ali pa napravili velik skok od najostrejšega radikalizma k vladnemu klečeplazenju, ali pa so s svojim nerodnim postopanjem napravili celi stranki sramoto in škodo. Na drugi strani pa smo v jedva preteklih letih slišali sramotiti može, ki so celo svoje življenje delali neumorno za narodno stvar in ki bi bili s svojimi velikimi zmožnostmi ponos in dika vsakega naroda, in zakaj? — Radi tega, ker so se nekatera njihova naziranja razlikovala od onih, ki so se takrat smatrala za edino odrešilna. Bogme, v tem oziru ne moremo naši stranki položiti dovolj energično naslednjega pravila na srce: Kadar opazite, da je za narodno stvar zaslužen in rodoljuben mož v tej ali oni stvari drugačnega mišljenja kakor vi, nikar ga radi tega

smatrati izdajalcem in ne podtikajte mu takoj sramotnih in podlih namenov. Pustite vsakomur v nekaterih stvareh osebno njegovo prepričanje, kajti nemogoče je, da bi vsi ljudje o vseh stvareh imeli enaka naziranja. Naši politični nasprotniki izkazujejo svojim zaslužnim možem v veliki meri zahvalo. Če mi že tega ne storimo, (kar se mora pa obsojati), vsaj ne kamnajmo svojih dobrotnikov, ne plačujmo jim dobro s slabim. Resnica je sicer, da pravega rodoljuba ne prestraši nehvaležnost lastnega naroda. Pomislite pa, kako hudo mora biti dotičniku, ki žanje za nešteto storjenih dobrot mesto ljubezni in spoštovanja samo psovke in surova sumničenja.

Domače in druge vesti.

— Po Schillerjevih slavnostih. Vedeli smo že naprej, kaj pomenja ta slavnostni ropot, ves ta „čindarasa bum“. Vedeli smo, da o kakem navdušenju pri naših „Nemcih“ ni govora. Za vraga, kaj pa ve n. pr. kak celjski kramar o Schillerju? Tako zanimanje bi daleč presegalo omejeno obzorje teh stražnikov nemštva na jugu. Znano nam je bilo, da bo vsa slavnost le pretveza za hujskanje in gonjo, a mislili smo, da bodo oni aranžerji, ki izza kulis potezajo na vrvicah naše germanske marionete, imeli toliko pietete in takta, da ne bodo tako očitno kazali pravega namena cele prireditve. Mislili smo, da se bo vsaj varoval dekorum. Toda konjsko kopito se je pokazalo takoj, še sredi navdušenja. Saj za Schillerja se ni šlo toliko, le porabila se je pretveza, da so se spet napolnile lačne blagajne „šulfertajna“, da se je lahko pod patronanco avstrijske vlade propagirala vsenemška ideja celo na učnih zavodih. Saj se že iz tega vidi, da je vse le pretveza za druge namene, da se tako slovesno praznuje stoletnica pesnikove smrti. Saj izguba veleuma Schillerja gotovo ne more biti povod veselja za nemški narod. Ali pogledjmo si vse slavnosti bližje in videli bomo, kaj pomenja ves trušč. Že pri glavnem shodu v Gradcu je čutil nek nemški advokat potrebo, v Schillerjevem imenu delati propagando za „Schulverein“. Schiller, mož, ki mu je bil ideal svoboda in omika, ki je obsojal rop tuje narodne posesti — in pa „Schulverein“, tisto društvo, ki v velikem goji dušni rop, ki ubija stotine in stotine otroških src, ki jim jemlje najsvetejše — čut, ljubezen do naroda! — In v tem tonu je šlo povsodi, od Gradca do Kočevja, povsod se je gradil most do Adrije. In v senci črno-rdečih-zoltih zastav smo videli c. k. uradnike, kateri so delali pri celi komediji štafažo, da, kateri so aktivno nastopali ne v čast pesniku, pač pa v prosep razširjenja nemškega nasilja. In kaj ljubljanski Nemci hočejo pokazati so na kazinski Schillerjevi slavnosti, kjer so čisto naravnost pribili, da so storili spet korak naprej za utrjenje nemške poti na jug, v prosep vsenemštva. Vzemimo drug slučaj. Koroško, ta nesrečni del naše domovine se je tudi preplaval s samimi Schillerjevimi slavnostmi. Čimbolj slovenski je bil posamezni kraj, tem glasneje so tolkli nemškutarji, pred vsem nemčurski učitelji na boben, tem glasneje so se pele nemške naciionalne pesmi. Spominjamo samo na slučaj v Vrbi. Tam se je pripravljal prohodrimovska slavnost v prosep „Südmarke“ in „Schulvereina“. Ker je „Mir“ svaril Slovence pred to slavnostjo, so začeli nasprotniki proti listu gonjo, slavnost samo pa so, da bi bila videti bolj nedolžna, imenovali Schillerjevo. Ne namen, ampak plašč, odeja za njihove izdajalske namene je bil Schiller. Zdaj pa naj reče kdo, da se to ne pravi skruniti spomin velikega pesnika! Nočemo dalje razpravljati podrobnosti, le to še hočemo enkrat pribiti, da je tudi to pot, kakor vedno, avstrijska vlada pomagala propagirati vsenemštvo, da je zopet pomagala ubijati slovenski narod, kakor ga ubija sama že leta in leta. Za vso lojalnost in zvestobo smo itak dobivali vedno mesto kamenja kruh. In če kdo, imamo Slovenci pravico, grmeče klicati s Schillerjem: Das ist der Dank des Hauses Österreich!

— Celjski okrajni zastop pri upravnem sodišču. Poročali smo po brzojavah, da je upravno sodišče zavrglo odredbe glede gg. Fazarinca in Koželja. Kakor smo zdaj izvedeli, tiče se odločba upravnega sodišča samo oblike, ne pa bistva; namreč gospoda Fazarinca in Koželja ostane neta volilca v velikem posestvu. Pred upravno sodišče spravljena nenatančnost je bila

ta, da se je zahteval z reklamacijo vpis teh dveh gospodov v volilni imenik, ker plačujeta od zemljišč, katerih lastnika sta po polovicah s svojima ženama, dosti davka. Vpisalo je nato okrajno glavarstvo oba moža in obe ženi. Da bi se pa ženi vpisali med volilce, to ni bilo izrecno vpisano v reklamacijo. Upravno sodišče je zato izreklo, da bi bila morala biti vpisana samo moža, katera pa od svojih polovic zemljišča ne plačujeta dosti davka in bi sama za se ne smela voliti. Ta reč kaže, kake skrajne natančnosti je treba pri reklamacijah. Seveda bodeta tudi v prihodnjic gg. Fazarinca in Koželja z ženo vred vpisana med volilce in bodeta volila v svojem in v imenu svojih žen. Ker je preč. g. župnik Zupanič v Gotovljah sprejet na novo med volilce, pridobili so Slovenci vsled pritožbe na upravno sodišče eden glas v velikem posestvu. Nemci pa nobenega.

— Veliki koncert in III. slovenski raj v prid „Dijaški kuhinji“ se vrši 1. junija, na praznik Vnebohoda v vseh gornjih prostorih „Narodnega doma“. Pevski zbori so za Celje popolnoma novi in vzeti iz cele slovanske glasbene literature. Da se bode pelo res umetniško dovišeno, to nam jamči naš v teku časa imenitno zvezbani mešani in moški zbor. Koncert se prične točno ob pol 8. uri in bode trajal do pol 10. ure. Potem se odpre slovenski raj, za katerega se trudi zdaj vse narodno ženstvo v Celju z veliko požrtvovalnostjo. Kdor je bil pri prejšnjih slovenskih rajih med nami, se gotovo z radostjo spominja na veselje in se bode rad pridružil veselim gostom, kateri bodo 1. junija silili v nebesa. Kakor kaže veliko zanimanje tudi izven Celja, bode prišlo na ta večer mnogo gostov tudi iz daljne okolice celjske. Saj pa je namenjen ves čisti dobiček „Dijaški kuhinji“, v kateri dobijo ponajveč hrane dijaki iz dežele, iz celega spodnjega Štajerja. Zato smo jako vzradoščeni, ko vidimo veliko zanimanje za ta večer med premožnejšimi rodoljubi daleč izven Celja, katerim bije srce za uboge dijake.

— Iz ptujske okolice se nam piše: — (Ali smo res brezpravni?) Kakor gobe po dežju se množe slučaji preziranja in teptanja slovenskih pravic od strani c. k. uradništva po vsej slovenski zemlji. Kričeč slučaj, ki osvetljuje vso mišljenje in postopanje c. k. uradništva, se je dogodil pri okrajnem glavarstvu v Ptuj. Neka stranka je dobila plačilni nalog v izključno nemškem jeziku in ga je poslala nazaj s prošnjo, naj se ji dopošlje vsaj prestava, ako že ne original v slov. jeziku. Iz zanesljivih virov vemo, da jo je naduto nemško uradništvo zasmehovalo ter delalo opazke — seveda „duhovite“ — k tej prošnji, ki je izvirala samo iz resnične potrebe, ker dotična stranka v resnici ne zna nemški. Med drugimi je pripomnil neki gospod: „Če bi pa pisali mi italijanski ali francoski, naj si pride po denar, pa bi gotovo vsak razumel“. Take opazke od strani c. k., od ljudstva plačanega uradništva niso samo brezaktne, to je izzivanje in zaničevanje ljudstva in njegovega čuta, in to se mora ožigosati; drugače je vse naše ustavno življenje le prazen humbug. Navadni človeški razum sodi, da so vlada in njeni organi zato, da ščitijo pravice in koristi ljudstva, ne pa da ga zasmehujejo in obkladajo z visokimi davki. No, da so prejele in rešile strankino prošnjo, ob enem pa dali vnovič duška svoji germanski brezaktnosti in nadutosti, so poslali stranki zopet plačilni nalog v nemščini. Protestujemo z vso odločnostjo proti takemu izzivajočemu početju. Zahtevamo objektivno uradništvo, a ne ljudi, ki pod patronanco birokratizma in nemškega naciionalizma žalijo slovenski narod in brijejo norca iz njegovih zjamčenih pravic. Ako še pridenemo temu slučaju apel, ne veljaj isti samo našim voditeljem, ampak vsem slovenskim slojem brez razločka! Le z odločnim, krepkim nastopom bomo dosegli, da bo vsaj peščica privandranih uradnikov spoštovala naše pravice in upoštevala voljo večine našega okraja.

— Notarijat v Gor. Radgoni. Narodni naši nasprotniki so si izmislili zopet nov udarec. Okrajni odbor gor. radgonski in obč. zastop mesta Radgone sta poslala ministrstvu prošnjo, naj se notarijat v Gor. Radgoni odpravi. Ves okraj šteje okoli 13.000 prebivalcev. K notarju v Gor. Radgoni pa so hodile tudi stranke iz ljutomerskega in lenarškega okraja, posebno pa slovenski kmetje iz radgonskega okraja, ki nočejo plačevati tolmača nemškemu notarju v Radgoni. Toda znani Wratschko meni, da notarja ni treba. To bi bila za nas škoda v narodnem in gospodarskem oziru. Notarja ne plačajo ne država, ne dežela, ne občine, marveč stranke same, ki bi morale hoditi v druge okraje, ako se opusti notarijat v Gor. Radgoni. Da je to storil okr. načelnik Wratschko, se toliko ne čudimo, pač pa, da se je baje tudi c. k. okr. glavar ljutomerski izrekel za to, naj se notarijat

opusti. Ljudstvo je radi tega jako razburjeno. Videli bomo, ali bode vlada poslušala davkoplačevalca ali naše nasprotnike.

— **Vulkan raste iz zemlje.** Že mesec dni se širijo po Celju in okolici govorice, da raste blizu vasice Lava na nekem travniku gora. In pametni ljudje so začeli najrazličnejše kombinirati, kaj je v zemlji, da poganja goro kvišku. Pravijo, da je notri nekaj božjega, pogreznjena cerkev, in ta sili na dan. Najbolj pa še prevladuje mnenje, da je vulkan, ki bo začel bruhati lavo na Lavo. To so seveda puhle izmišljotine; na travniku je res malo izbočen greben, ki pa je gotovo že od njega dni, le da ga nikdo videl ni. Sedaj pa se je najbrže kdo malo pošalil z lahkovernimi dušicami, in zdaj kar romajo ljudje na oni čudoviti rob. V nedeljo jih je bilo vse polno ondi, tudi kakih devet komisij je že prišlo iz Gradca, namreč samo v razpaljenih možganih raznih vedežev. Sedaj pa pride „komisijon“ iz Dunaja.

— **Jako človekoljuben zdravnik.** V Štorah je meseca februarja t. l. žena nekega delavca legla v otročjo postelj. Tovarniški zdravnik je izjavil, da poroda še ne bo tako kmalu in naznačil kraj, kamor naj ga pridejo o potrebi iskat. Ko so prišli po dr. Dieza, je bil pri njem dr. Premschack. Dr. Diez ga je povabil s seboj k otročnici, ne da bi ga mož te žene poklical, niti ni bil vprašan, če mu je prav ali ne. Pokazala se je potreba operacije, dete je bilo mrtvorojeno. Tovarniški zdravnik ni računal ničesar, Premschack pa je vložil, ne da bi prej delaven poslal kak račun ali opomin, tožbo, in sodni sluga z orožnikom je prišel v njegovo stanovanje rubit. Prišlo je do burnega prizora, ter je žena zbolela. Iz tožbe je delavec razvidel, da hoče Premschack od njega 40 kron. Slučaj je drastičen in kaže v lepi luči tega padarja.

— **V službi ponesrečil.** V petek popoldne je nakladal nek voznik pohištvo iz skladišča preprogarja Joseka pred hišo v Gosposki ulici. Medtem pa se je konj pred vozom splašil in drl proti Glavnemu trgu. Stražnik Gratschner je skočil vozu nasproti in je zagrabil za vajeti, v tem pa je padel in konj ga je vlekel s seboj več korakov. Eno kolo težko naloženega voza mu je šlo črez telo. Dobil je težke notranje poškodbe.

— **Pismeni zrelostni izpiti** na celjski gimnaziji se vrše ta teden, t. j. od 22. — 27. t. m. K izpitu se je prijavilo 10 Slovencev in 23 Nemcev.

— **Iz Žiž** smo dobili od dveh kmetških fantov stroge dopise, v katerih hudo ožigosata tri tamošnje kmete, ker so naročeni na „giftno kroto“. Članki so tako hudi, da jih rajši ne priobčimo; imamo zaupanje v slovenske kmete in se nadejamo, da napode smrdljivo čunjo nazaj v Ptuj, ki je le v obče pohujšanje. „Štajerc“ je brez vsega dvoma slepar in hinavec, največji škodljivec našega ljudstva.

— **Osebnosti.** Sodnijski tajnik pri dež. sodišču v Ljubljani gosp. Janez Kavčnik je imenovan za deželno sodnega svetnika. — Deželno vladni konceptni praktikant g. Anton Mencinger je iz Kamnika prestavljen v Postojno. — Prestavljeni so asistentje g. Ivan Kelec z železniške postaje Lesce v Hiefiau za prometnega uradnika in uradniški aspirant g. Lorenc Světina iz Feldkirchna v Lesce.

— **Himen.** G. dr. Jožef Rakež, zdravnik v Šmarju pri Jelšah se je poročil z gospodično Ano Ebner. Iskrene čestitke!

— **Kozje.** Znano je, kako malo skrbi naša slavna politična oblast za naše ljudstvo. Vlada se ga spominja le pri predpisovanju davkov. To je dejstvo, ki vsiljuje našemu ljudstvu potno palico v roko. Na tisoče kmetov se je že izselilo v Ameriko in na Nemško; odtod se pa vračajo po edinci s pohabljenimi udi in navadno s praznim žepom. Med te ubožce smemo prištevati tudi kmete slivniškega in kozjanskega okraja. Že po več let so bili ti okraji od mraza in toče jako poškodovani, k temu pa je lanska suša primorala kmete, da so živino poceni prodali, ker živeža ni bilo; sedaj pa ni živeža in ni živine in nič denarja. Kmetje, ki so bili nekdanj v dobrih razmerah, zapuščajo ženo in otroke ter gredo v tujino s trebuhom za kruhom. Nasledki ne bodo izostali. Može misliti v tujini toliko prislužiti, da poplačajo dolgove, vendar se samo nekaterim posreči svoj namen uresničiti. Vlada je prišla na pomoč trpinom z celimi 3000 K, beri tri tisoč kronami, kar je baje poslala za revne, po nimah poškodovane kmete brežiškega političnega okraja. Ker je prišlo od melioracijskega zaklada 260.000 K za Štajersko, potem je, hvala Bogu, prišel lep denar med naše kmete. Vsak dobi lahko toliko, da si bo priskrbel potno pravico v Ameriko. Kdaj pa se bo ta denar delil?

— **Res hudo je.** Da je v kozjanskem okraju res ubožstvo, potrdi gospod dr. Zirngast v Kozjem, ki nima potrebnih zaslužkov pri svojih klientih, zato se mora pečati z nadrobno prodajo časopisa „Štajerc“, „giftno kroto“ po domače. Visoki odstotki te kupčije vzdržujejo dr. Zirngasta na površju.

— **Volilni shod.** V soboto zvečer se je vršil v Mariboru volilni shod obrtnikov, ki so po veliki večini za Pfrimerja. Ker so se udeležili shoda

tudi c. kr. Schönerijanci, je prišlo do jako zanimivih prizorov. Shod je sklical gostobesedni Franci Girstmajer.

— **V Ljutomeru** je umrl dne 22. t. m. ododni nemški advokat dr. J. Namesnigg.

— **Brežiško veteransko društvo**, ki je bilo leta 1903 ustanovljeno, bo slavilo o Binkoštih blagoslovljenje društvene zastave. Do sedaj se je prijavilo 600 gostov veterancev. Knez Hudo Veriand Windischgrätz je pokrovitelj tega društva in je istemu podaril 200 K za zastavo.

— **Roparska družba.** Iz Brežic poročajo: Veliko pozornost je dne 18. t. m. pri nas napravilo to, da so orožniki prignali k tukajšnjemu okrajnemu sodišču 14 oseb. Med ujetniki se je nahajala tudi starka, ki se je plazila po bergljah. Ona je menda moralna provzročiteljica cele vrste zločinov, zlasti roparskih ulomov. Nekatere ujetnikov dolže celo dvojnih roparskih umorov in požiga. Poročali smo, da je dne 9. t. m. uničil ogenj v Stari vasi, obč. Videm, kočjo lastnici Pleterski, ter sta tedaj zgoreli dve ženi, Pleterski in Nožan. Orožništvo iz Krškega in Rajhenburga je po dolgih, jako previdnih poizvedovanjih dognalo, da sta bili omenjeni ženski umorjeni, oropani in potem v stanovanju zažgani. Neka deklica je čula, ko je njen oče materi povedal kako so pri Pleterskih delali, ta pa je vse povedala orožnikom. V celem je doslej 23 oseb izročenih sodišču. Med njimi so nekateri, ki so veljali za poštene gospodaje in bili na prav dobrem glasu. Zato je to izbudilo po vaseh naokolu velikansko senzacijo.

— **Iz Brežic poročajo**, da zahajajo nekateri Slovenci iz mesta in okolice v nemški dom „Pufstein“. To delajo menda iz bojazni pred janičarji, gotovo pa iz narodne zaslepljenosti. V Brežicah je dovolj slovenskih gostiln, v prvi vrsti „Narodni dom“. Kdor zahaja v nemčurske krčme in kramarije, greši na svoji časti, in v istini zasluži priimek, ki mu po nemških trgovinah brenči okolo ušes: Windischer Trottel.

— **Državnozborni kandidat za Maribor** je doslej nekov Wastian iz Gradca, ki so ga postavili Vsenemci; dejal pa je, da bi v državnem zboru ostal divjak. Mariborski obrtniki pa hočejo podžupana in deželnega poslanca Pfrimerja poslati v državni zbor. Tudi v Slov. Bistrici vlečejo z Pfrimerjem. V kratkem se vrši drugi zaupni shod.

— **Regulacija Savinje.** Pri St. Petru v Savinjski dolini bodo letos poglobili Savinji strugo ter v ta namen izkopali kakih 50.000 m³ sipine in produ. Delavci bodo plačani po rekordu; za vsak m³ po 60—80 vinarjev.

— **Iz Slovenjgradca.** Na naš dopis z dne 19. t. m. smo dobili vest, da ni res, da bi se bil o priliki Schillerjeve komedije udeležil šolski nadzornik „foklcuga“; to vsled poročila našega zaupnika pravici na ljubo popravljamo.

— **V Poljčanih** je odprl trgovino z mešanim blagom, narodni trgovec, Fran Vodenik; toplo vam ga priporočamo, zavedni Slovenci. — Poljčanski „nemški“ kramarji in krčmarji so nam vedno kazali svoje ultra-germanske rogove, vedno ubijali naš jezik, da nam izpodkopljejo narodnost in pomagajo ugrabiti vse pravice. Siti so slovenskega kruha, in polne so jim bisage našega denarja, zato zdaj pljujejo na nas, ki smo jih obogatili. Slovenski trgovci v Poljčanih, Vodenik, je kri naše krvi, mož, ki misli, čuti z nami. Svoji k svojim!

— **Savinjsko učiteljsko društvo** je zborovalo dne 14. maja na Vranskem; udeležba je bila prav povoljna, tudi več častitih gostov je bilo navzočih. Izmed važnih točk dnevnega reda imenujem le sledeče: Društvo se strinja z vsemi točkami za dež. učiteljsko konferenco, ki jih je sestavilo učiteljsko društvo v Ljubnem; k zborovanju odpošlje gosp. Zotterja, nadučitelja na Gomiljskem. V Pulj k „Zavezinemu“ zborovanju sta se oglasila g. Pečovnik in g. Jakše. Društvo je sklenilo vsako prihodnje društveno pismo ali račune kolekovati z narodnim kolekom in dovolilo se je v to 4 krone iz društvene blagajne. Nato smo volili nov odbor, v katerega sta na novo izvoljena g. Meglič, nadučitelj na Vranskem, namestnikom, in g. Pečar, učitelj v St. Pavlu, blagajnikom. Prihodnje zborovanje bo v začetku meseca junija na Gomiljskem. Po zborovanju smo se podali v prostore g. Brinovca, kjer je priredilo društvo veselico v prid „Učiteljskemu konviktu“ v Ljubljani. Udeležba je bila prav sijajna, blago prireditelj je počastila s svojo navzočnostjo slavna elita trga Vranskega, kakor mnogo častitega občinstva iz okolice. Prisrčna jim hvala! S tem so pokazali, da vedo ceniti vpliv in važnost dobrega šolstva, ki je temelj vsemu narodnemu razvoju.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je izročila ravnokar trgovska tvrdka I. Perdan v Ljubljani kot prispevek od razprodaje družbenih užigalic znatno svoto 1000 K. Razprodaja družbenih užigalic lepo napreduje in donša družbi trajne dohodke. Pozivljamo torej slovensko občinstvo, da kupuje le užigalice družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Poljedelsko ministrstvo** je dovolilo Kranjski deželi 25.000 kron podpore za nabavo krme.

— **Atentat z dinamitom na karavanski železnici.** V Celovec je dne 16. t. m. došel z Dunaja sekejski načelnik Wurmb ter šel v Rožno dolino, kjer se je pred dnevi dogodila eksplozija na tamošnjem viaduktu. Konstatovalo se je, da je 19 metrov dolgi in 30 metrov visoki viadukt na treh obokih močno poškodovan; srednji obok je popolnoma razdejan. Škodo cenijo na 20.000 K. V zalogi je bilo 1585 kilogramov dinamita. Orožniki iščejo storilce in so že aretovali nekega italijanskega delavca, ki je na sumu, da je ukradel dinamit ter izvršil zločin na viaduktu. V pol ure oddaljeni vasi so baje slišali 6 pokov med 12. in 1. uri po polnoci.

— **Italijanske utrdbe ob avstrijski meji.** Ob tirolsko-italijanski meji grade Italijani novo utrdbo na Malem hribu (Colle Piccolo) pri Cadore. Utrdba bo nadvladala ceste, ki vodijo iz Misurina Tre Croce in Ampeze v Belume. Iz nove utrdbe bodo lahko streljali na avstrijsko ozemlje. Tudi pri Chiusaforte in pri Caprile grade obširne utrdbe. Vse večje vaje italijanske konjice bodo ob avstrijski meji.

— **Kuga v Indiji.** Zdaj je doba, ko se kuga v Indiji najbolj širi in zahteva največ žrtev. Povprečno je nastopala ta grozna morilka več ali manj usodepolno; letos pa je prekosila vsa prejšnja leta, ker število od kuge napadenih in pomorjenih je v tem letu mnogo večje, nego kedaj poprej. Meseca marca t. l. je pomrlo na bubonski kugi od tedna do tedna 40.000 do 50.000 oseb. Najhuje je razsajala v Združenih provincijah, kjer je na teden pomrlo do 20.000 oseb. V Punžabu pomrlo jih je 10.000 na teden, v Bengaliji 7000 do 8000 in v Bombayju 3000. Da je vdomačena v Bombayju, ni nič novega, ali da se je zanesla že v Kalkuto, kjer se rapidno širi med nižjim prebivalstvom, to pa vzbuja resne skrbi: Mesto Rangun, stolica pokrajine Birma, kateri je dosedaj še prizanašala kuga, je tudi že moralo odpreti svoje duri temu črnemu gostu. Tu in sploh po deželi okrog se kuga letos širi z izredno hitrostjo.

— **Veliki potres v Perziji.** Mesto Bender Abbas, ležeče v pokrajini Kirman ob perzijskem zalivu, leži v razvalinah. Dne 26. pr. m. je razsajal hud potres, ki se še zdaj ni polegel. Za mestom stoječa gora Kupanea se je sesula in pokopala 50 oseb. V mestu so se lomili stolpi in padale na kup hiše. V razvalinah je našlo smrt več sto ljudi. Drugi so bežali in bivajo zdaj po šotorih zunaj mesta.

Društveno gibanje.

— **Društvo avtonomnih uradnikov za slovenske pokrajine** priredi v binkoštnih praznikih v Ljubljani večji shod. Za sedaj samo to obvestilo, da lahko gg. tajniki okrajnih zastopov in občin na gotovo udeležbo se pripravljajo; ker bode shod velikega pomena, je upati, da bode tudi udeležba mnogobrojna! Prihodnjič se bode točneje vse poročalo!

Načelstvo.

— **XLI. redni občni zbor „Slovenske Matice“** se vrši v sredo, dne 7. rožnika 1905 ob šestih popoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“. Vrsta razpravam: 1. Predsednikov ogovor. 2. Letno poročilo tajnikovo za dobo od 1. rožnika lani do 31. velikega travna letos. 3. Poročilo blagajnikovo o računskem sklepu za l. 1904. 4. Volitev treh računskih presojevalcev (§ 9. lit. a) dr. pravil). 5. Poročilo blagajnikovo o proračunu za l. 1905. 6. Dopolnilna volitev društvenega odbora.

— **Klub jugoslovanskih agronomov na Dunaju** si je izvolil na svojem prvem rednem občnem zboru dne 18. maja 1905. za letni tečaj sledeči odbor: Predsednik cand. agr. Ant. Podgornik, podpredsednik cand. agr. Djordje Kolárovsy, blagajnik in knjižničar stud. forest. Jos. Vodopivec, tajnik stud. forest. Radoslav Kosjek, preglednika cand. agr. Jos. Zidanšek in stud. agr. Ant. Götz.

Družabno življenje med graškimi Slovenci.

(Piše §.)

III.

Iz prejšnjih člankov smo razvideli, da društveno življenje med graškimi Slovenci ni tako, kot bi zamoglo biti. Navedli smo tudi vzroke za to. Naše vprašanje je: Ali res ni mogoče spraviti družabnega življenja med graškimi Slovenci na boljše, višjo stopinjo? Dosedanji poskusi žal, pričajo, da je to jako težko. Že pred leti so začeli z journe-fixi, ki pa so kmalu zaspali; ista usoda je doletela sestanke pri „Neu-Graz“, ki so bili pred dvema leti, in če ne bo več zanimanja, bodo tudi prihodnji poučni večeri „Tabora“ in nameravani sestanki in izleti „Naprejevi“ zaman. In vendar imamo graški Slovenci toliko znamenitih in važnih točk dognati med seboj. Pred vsem bi morali delati na to, da si postavimo svoj „Narodni dom“. Zdaj smo izročeni na milost in nemilost svojim nasprotnikom in danes ali jutri nam lahko odpovedo stanovanje ali nam zabranijo prirediti veselice. Ako imamo pa svoj dom, lastno hišo, ne bodo le take in enake skrbi odveč, ampak tudi

družabno življenje se bo med nami vse drugače razvijalo. Spoznavali se bomo boljše med seboj, lepi prostori bodo dovedli marsikoga v naš krog, ki se nas zdaj ogiblje.

V „Narodnem domu“ bi imela lahko ne le slovenska, ampak vsa slovanska društva svoje prostore, razven tega bi morali imeti restavracijo in kavarno. Tudi velike dvorane za prirejanje zabav ne bi smeli pogrešati. Lahko bi se ravnali po vzoru „Tržaškega Narodnega doma“, v katerem se je razvilo tako življenje, da je vzbudilo začudenje tudi pri nasprotnikih.

Pred leti se je osnoval tu v Gradcu celo že odbor, ki se je pečal s to zadevo. Vse je bilo v najboljšem tiru, tudi prostor takorekoč že izbran; ali vsled brezbriznosti gotovih krogov so se razbile smele in pomembne ideje. Znan graški rodoljub je bil namreč pripravljen posoditi večjo svoto, da se sezida „Narodni dom“, ali zahteval je, da mu nekatere slovenske hranilnice in posojilnice jamčijo za obresti. Pripravljalni odbor se je na to obrnil na razna slovanska denarna podjetja in le celjska posojilnica je ugodno odgovorila. Uvidela je pač, kakega pomena bi bil „Narodni dom“ v Gradcu. Drugi zavodi pa so večinoma kar lepo — molčali.

Mogoče so razmere danes v to bolj ugodne, ko imamo že več jako dobro situiranih denarnih zavodov. Pa tudi če bi se pri teh mnogo ne doseglo, bi se ideja vendar-le lahko na drug način izvršila. Izplačalo bi se to gotovo, zakaj vsak restavrater bi lahko izhajal s slovanskimi gosti. Inače bi pa tudi lahko osnovali svojo delniško družbo in toliko zanimanja bi že vzbudila med slovanskim svetom, da bi bila omogočena projektirana zgradba.

Toda ne le za družabno življenje med graškimi Slovenci, ampak tudi še v drugem narodnem oziru bi bil tak dom nezmerne pomena. Ne le, da bi bil zbirališče vseh slojev, z njim bi imeli tudi predpogoj za ustanovitev slovenskega otroškega vrtca in slovenske ljudske šole. Za to bi se moralo nekaj prostorov rezervirati in v doglednem času bi se i tu mnogobrojna slovenska deca odgojevala v maternem jeziku. Ohranilo bi se nam na ta način nešteto ljudstva, ki se zdaj izgublja med tujim narodom.

Slovenski graški rodoljubi! Še je čas, da si postavite svoj dom. Sestavite, zopet pripravljali odbor, ki naj se peča s perečim, a pomembnim vprašanjem: Kako zgraditi v Gradcu „Narodni dom“. Delavec nam gotovo ne manjka. Predočite si le pomen te ideje in zastavite vse moči, da se uresniči! Vsako slovansko graško društvo naj pošlje v pripravljali odbor po enega člana. Če bomo apelirali na svoje brate na severu in jugu, tedaj bodimo uverjeni, da nas bodo podpirali in da bo naš trud venčan z uspehom, ki se bo imenoval: „Graški Narodni dom“!

IV.

Predno se pa bo graškim Slovencem posrečilo ustanoviti si svoj dom, bo minulo mnogo časa. V tem času pa v svojo obrambo ne smejo držati križema rok. Slovenska društva in njihove prireditve podpirajmo po svojih močeh. Z udeleževanjem narodnih veselice se bomo med seboj bolj spoznavali in bodrili v boju za obstanek. Dolžnost vsakega Slovenca bi bila, pristopiti temu ali onemu društvu in s tem zagotoviti obstoj taistih. Le pogledimo druge narode. Zadnji delavec je organizovan in žrtvuje po svojih skromnih močeh v narodne namene.

Pred vsem pa more miniti ona animoznost takozvanih boljših in imovitih krogov napram slovenskim prireditvam. V Gradcu imamo lepo število slovenskih posestnikov in tudi druge slovenske inteligence se ne manjka. Nekateri pač slovanska društva podpirajo, ali k veselcam jih ni, češ, kako se bom jaz mešal med preprosto ljudstvo. Toda za Boga, to so bridki nazori! Mnogokrat bije pod preprostim jopičem zavednejše in poštenejše srce, kot pod svileni obleko. Tu ne smemo delati take razlike, temmanj, če vemo, da se nam gre za naš obstanek. Le pogledimo tja, kjer so Nemci v manjšini. V Ljubljani n. pr. sede v nemški kazini delavci takozvane „Trutzburg“ z nemškimi odvetniki in znani c. kr. profesor dr. Binder jih navdušuje s svojimi govori. Omeni pa tukaj slovenskemu uradniku ali profesorju, naj gre na slovensko veselico! Imel bo nešteto izgovorov, pravega, resničnega pa ne pové. Seveda imamo nekaj častnih izjem, ali v tem oziru bi se morali pošteno spreobrniti. Uverjeni smo, da bo kmalu boljše, če nekatere teh glav prestopijo ozkosrčne meje; kmalo jim bodo sledili drugi in družabno življenje med graškimi Slovenci bo doseglo višjo stopinjo.

Narodno-gosp. novice.

Našim vinogradnikom!*)

Strokovni ogrski vinarski časnik: „Ungarischer Weinbau“, kateri v Budapešti izhaja objavlja v svoji 19. številki z dne 11. t. m. sledeče:

*) Priobčujemo ta dopis od jako cenjene strani, da se čuje vsako mnenje.

Pridelovalci vina protistreljanju zoper točo. V „Balatonvidék-n“ je sledeče čitati:

„Vinogradniki vinogradskih občin Gyenes-Diás in Vonyarcz-Vashegy zbrali so se, ni tega dolgo, v seji, katere namen je bil ta, da bi se tam tope za streljanje proti toči omislilo. Več meščanskih posestnikov vinogradov je govorile za stvar pa — brez uspeha. Ljudstvo je revno, in razodeva nepremagljivo antipatijo proti topom streljanja proti toči.“ Uredništvo „Ung. Weinbau“ se izjavlja takole: Mi pristavljamo temu kratkemu poročilu le to opazko, da so bili tisti, kateri so nasprotniki postavljanja topov, popolnoma v pravici. Kdor je le količaj več v vremenoslovju in tehniki, mora vedeti, da je streljanje proti toči popolnoma brezuspešno delo, od katerega ni nikakega haska pričakovati.

Kako spoznati, je li krava breja?

Stare krave z upognjenim životom in visečim velikim trebuhom štejejo se mnogokrat za breje, četudi so morda jalove. Razširjenost trebuha da se mnogokrat misli vsled natlačenja krme. Pri brejih kravah spozna se napetost in obilnost na desni strani trebuha, kajti prebavnik leži v levo, teletnik pa v desno stran života.

V drugi tretjini časa brejosti mogoče je že nekoliko tele otipati. To se stori na ta način, da pritisnemo dlan k desni trebušni strani ali če na to z roko polagoma pritiskamo. Ako je krava breja, čuti se kmalu nekaki čut kar je sunek teleta. Še bolj se to čuti proti koncu brejosti, kadar na tak pritisk čuti se nekak skok teleta v životu.

Ako še nad vsem tem dvomimo, dajmo kravi piti mrzle vode, nakar se omenjena znamenja še tem močneje pokažejo. Vendar svetovati to za vsakokrat ni, ker mrzla voda vsaj gorkejši živini velikrat škoduje.

Vnetje mlečnice in nje ozdravljenje.

Ta težka bolezen pojavi se največkrat po porodu pri kravah in konča z — poginom živali. Do sedaj je bilo znanih le malo sredstev proti tej bolezni. V zadnjem času objavlja živinozdravniški časopis iz Berolina neki pomoček, katerega je treba zabeležiti.

Po tem navodu treba v največji sili živali ubrizgniti v vratno žilo razredčenega jodika v kaliju.

Pri enej dojnici v tej bolezni, ki je bila sicer v dobrem stanju, da je vagala čez 600 kg, se je bolezen prišla z takšno naglico, da je žival ležala brez moči, kakor omamljena. Tej kravi se je ubrizgnilo v 1 uri 10 gramov jodika s kalijem, razredčenega v 2000 gramih vrele vode. Toplota tekočine imela je 38 stopinj po Celziju in vbrizgnila se je naravnost v vratno žilo. Čez 6 ur je krava brez pomoči vstala, vnetje je minilo in drugi dan dala je krava že 9 litrov mleka, z veseljem žrla in popolnoma se ozdravila.

To je le bolj prvi poskus. Ako bodo še drugi in večkratni se tako dobro obnesli, bode to ozdravljenje velikega pomena za vse živinorejce, kajti ta bolezen napada navadno najlepše živali, krave dojnice in jih je dosedaj navadno pokončala.

Politični pregled.

— Na Ogrskem še vedno ni prišlo do sestave ministrstva. Vsi dosednji poskusi so se izjalovili. Sedaj je minister Burian onj, ki ima nalogo pripomoči do sestave novega ministrstva. Baje je pooblaščen ponuditi opoziciji, kar hoče krona sploh dovoliti. Ako tudi Burian ne doseže nikakega uspeha, se imenuje nemudoma uradniško ministrstvo.

— Sporazumljenje Rusov in Poljakov. Nedavno se je vršil v Moskvi znamenit shod Poljakov in Rusov. Žalibog bili sta zastopani le dve stranki po ena poljska in ena ruska, vendar med temi se je doseglo sporazumljenje v vseh najvažnejših točkah. Pričetek je storjen: doslej sploh ni bil mogoč trezen razgovor med obema narodoma. Bili so časi, ko se Poljaki in Rusi sploh niso hoteli vsteti k eni mizi. Čujemo, da se bo v kratkem vršil enak shod v Varšavi. Dela se vstrajno na to, da bi se doseglo sporazumljenje tudi med ostalimi ruskimi in poljskimi strankami. To se pač ne bo popolnoma doseglo, vendar je vsaj z združenjem nekaterih poljskih in ruskih strank storjeno veliko delo v veliko bodočnost.

— Makedonija. Grki so 15. t. m. napadli vas Branico; vse može so signali skupaj in izbrali dvanajst Bolgarov, o katerih so rekli, da so vstaši. Na povelje grškega načelnika so zvezali dvanajstoric in na grozni način utopili izbranih dvanajst Bolgarov. Tudi iz Jemdža poročajo, da se je pojavila nova 150 mož močna grška četa. Prebivalstvo je razburjeno, ker Turčija nima ne moči, pa tudi volje ne, da uduši grško gibanje.

Iz Skoplja poročajo 19. t. m.: Mesto Gullian oblega 2000 Albancev, ki nameravajo pomoriti srbsko prebivalstvo. V mestu je 840 turških vojakov. Položaj je zelo kritičen, pomoč nujno

potrebna. V Prištini se je vršil shod Albancev, ki je bil naperjen proti srbskim četam. Na shodu so sklenili, klati po srbskih vaseh. Začeli so v vasi Kučevište, kjer so umorili 20 Srbov in jih razsekali na kose. Kmetje so ostanke trupel pripeljali v Skoplje. V Monastiru se je večeraj razletela bomba, ki je ubila deset oseb. Našli so še tri druge bombe. Zaprli so več oseb. Na zahtevo velikih sil je Turška poslala skoraj v vsako vas po 30—50 vojakov in na ta način je vsaka večja akcija revolucionarnih komiteov popolnoma onemogočena. Pa tudi male čete ne bodo mogle vznemirjati turške vojske, ker nimajo nikjer pribežališča. Razvrščenje vojakov po vaseh je velika nadloga za slovansko prebivalstvo Stare Srbije in Makedonije, ker mora ono hraniti vojake, ki pa tudi kradejo, a zelo pogostoma tudi ubijajo kmete in jim zažigajo domovja. Vas Stubel pri Kumovaru so obkolili Turki in uklenili vse prebivalce. Jetnike so pretepali in mučili z žarečim železom. Nekateri so tako mučili, da jih njihovi sorodniki niso mogli več spoznati.

— Turški sultan Abdul Hamid, ki ima na vesti že več umorov, je umoril zdaj svojega brata. Sultan je umobolen in sanja vedno o zarotah. Nedavno je ustrelil svojega pobočnika in enega slugo.

— Maroko. Med Francosko in Nemčijo se vrši zdaj nekrvav boj za vpliv v Maroku. Francoska namerava uvesti v Maroku take izpremembe, da postane sčasoma ta še samostojna mohamedanska država na severozahodnem afriškem obrežju ravnotako francoska pokrajina, kakor je že Tunis. Zakonodaja naj bi se pa izpremenila po francoskem vzorcu, vpeljal naj bi se francoski denar in francoska uprava. Angleška podpira Francosko v Maroku deloma zato, da si na ta način zagotovi svoj neomejeni vpliv v Egiptu in pa iz sovraštva do Nemčije, ki poizkuša povsod na svetovnem trgu okrepiti nemško trgovino in tako pomnožiti nemško moč. Maroški sultan se približuje Nemčiji, ker si na ta način izkuša ohraniti svojo samostojnost. Vsekakor ni izključeno, da se vname še zaradi Maroka sčasoma krvav ples med Nemčijo in Francosko, v kateri poseže tudi Angleška, da omeji vpliv Nemcev, ki so že zrasli Angležem čez glave.

Rusko-japonska vojna.

V Vladivostoku pričakujejo v kratkem obleganja od japonskih hord. Vsi tuji konzularni agentje so pozvani, naj zapuste trdnjavo. Vladivostok silno utrjujejo, iz Mandžurije dovažajo živila, v mestu pa je še mnogo japonskih ogleduhov. Pred kratkim so obesili pet japonskih častnikov, ki so bili preoblečeni v delavce. Poveljnik, generalni poročnik, Kasbek je izdal na posadko navdušovalno povelje.

Na mandžurijskem bojišču se začena živahnejše gibanje; Japonci hočejo zopet prodirati, ter prihaja zato bolj pogosto do sovražnih spopadov. Do odločilne bitke pa tako kmalu še ne more priti, ker na obeh straneh še niso dovršene priprave.

Ruske pozicije se razprostirajo preko 42 milj od Jekohinga preko Supinghienga do Hejdosiena in so močno utrjene. Japonci prodirajo v treh črtah od Kajuzena, Čauta in Fakumena.

Ruska armada, ki ima započeti boj z japonskimi voji, se je v zadnjem času znatno okrepila in general Linevič poveljuje sedaj tako močni in številni armadi, kakor še doslej nobeden ruski vojskovodja.

Potopljene ruske ladje v Port Arturju. Poroča se iz Tokija: Govori se, da je tukajšnji admiralat mnenja, da je v portarturski luki potopljene ladje „Peresvet“, „Poltava“, „Retvizan“, „Pobjeda“ in „Bajan“ možno zopet dvigniti in popraviti. Stroški se proračunavajo na 150.000 funtov šterlingov. „Standard“ poroča večeraj iz Sangaja, da je križarka „Pallada“ že popravljena.

O admiralu Roždestvenskem. Dopisnik pariškega „Matina“ brzojavlja iz Petrograda: Vnovič dementujem z vso odločnostjo vest, da bi bil admiral Roždestvenski prosil, da se ga odpokliče. Resnica je, da je Roždestvenski nekoliko bolehen, toda bolezen ne more streti jeklene volje tega energičnega človeka in moral bi preje umreti, da bi ne izvojeval osebno odločilne bitke z Japonci.

Združeno rusko brodovje. — Pomorska bitka se bliža. Množe se znamenja, da je blizu pomorska bitka. Glasi se, da je japonsko brodovje koncentrirano južno od Honkona in sicer med Formozo in Amoji, kjer se neprestano vrši brzoglavni promet. Ni neverjetno, da bo Togo prisilil baltiško brodovje v boj južno od Formoze, da prepreči prehod v Tihi ocean.

Berolin, dne 22. maja. Vse vesti o bolezni admirala Roždestvenskega so izmišljene. To je rusko admiralstvo izrecno potrdilo.

Pariz, dne 22. maja. „Matin“ poroča iz Peterburga, da je maršal Ojama svojimi desnim krilom pričel prodirati proti severu ter da en del čet sili proti Kirinu. Ojama namerava obkoliti Ruse; vsi so pripravljeni na iznenadenje japonske taktike.

Loterijske številke.

Gradec, dne 20. maja 1905: 80, 21, 64, 52, 11.
Dunaj, " " " " 24, 52, 26, 2, 64.

Iščem spretnega

stenografa

zmožnega slovenske in nemške stenografije.

(252) 3-3 Dr. Jos. Vrečko.

Naprodaj je:

a) hiša v Ormožu, nahajajoča se v jako dobrem stanu, z veliko kletjo, z lepim sadonosnikom, njivo, vrtom, vse arondirano, jako pripravno za vrtnarstvo, meri skupaj 1 pl 682 □ K;

b) vinograd obstoječ iz 8 pl 934 □ K skoraj vse na novo nasajenih goric, 10 pl 1139 □ K šume, 4 pl 1349 □ K njiv, 5 pl 1153 □ K travnikov in 2 pl 916 □ K sadonosnika in pašnika, vse arondirano, tik Jeruzalema v najboljšem kraju ormoško-ljutomerskih goric;

c) hiša v Mihalovcih, oddaljena 10. min. od župne cerkve pri Svetinjah, sposobna za kakega umirovljenega č. g. duhovnika, s popolno gostilniško koncesijo in veliko kletjo; k hiši spada 3 pl 971 □ K zemljišča, med temi 1 pl 103 □ K obnovljenih goric, drugo so njive travniki in sadonosnik.

Plačilni pogoji so pri vseh treh zemljiščih prav lahki, ker je treba le četrtino kupnine v gotovini položiti, ostanek pa po dogovoru.

Podrobna pojasnila daje biležniška pisarna v Ormožu. (246) 3-3

Pri prvovrstni avstrijski zavarovalni družbi proti požaru in za življenje najdejo 17-2

posredovalci

kot krajevni in okrajni zastopniki izplačujoči se postranski posel, kot glavni zastopniki in stalni potovalci pa dobro trajno službo. Ponudbe pod „15.305“ Gradec, poste restante.

(254) 3-3

Proda se

hiša pri „Divjem možu“

v Gaberju.

Ponudbe pod „Divji mož“ sprejema upravništvo „Domovine“.

Razpis službe.

Pri občinskem uradu v Framu je služba

občinskega redarja

izpraznjena.

Prosilci, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi zmožni, naj se do 31. majnika osebno pri županu predstavijo.

Plača po dogovoru.

262 2-1

Občinski urad v FRAMU

dne 15. maja 1905.

Kupujte narodni kolek!

(257)

Dobro izurjeno

3-2

prodajalko

sprejme takoj ali v 6 tednih trdka

R. MIKLAVC v Ljubljani.

Vekoslav Chladek

uradnik Primorske banke

Olga Chladek roj. Žižek

poročena.

Vojnik

24. majnika 1905

Sušak pri Reki.

(260) 1

Potnikom v Ameriko v prevdarek !!

Najstarejša tvrdka za špediranje potnikov

ZWILCHENBART

BASEL (Švica) Centralbahnplatz št. 9

sprejema potnike za linijo čez PARIS—HAVRE po najnižjih cenah; — vožnja na morju le 6 do 7 dni; odhod parobrodov redno vsako soboto. — Za večjo gotovost, da se potniki vkrcajo, spremlja jih eden uradnikov do HAVRE. — Govori in piše se v vseh jezikih.

Kdor hoče potovati, naj se pisмено obrne zaupljivo na nas, in sprejel bode brezplačno najboljša pojasnila.

Gumi za cepljenje trt

najboljše kakovosti se dobiva v „Zvezni trgovini“ poprej D. Hribar v Celju.

Zvezna tiskarna

Schillerjeve ulice št. 3 CELJE Schillerjeve ulice št. 3

Priporoča se p. n. gg. duhovnikom, slav. učitelstvu, pisateljem in p. n. občinstvu za vsakovrstno izvrševanje tiska od navaadne do najmodernejše oblike. — Ker je bogato založena z najmodernejšimi črkami in okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini in v kratkem času okusno in ceno. . .

v zalogi ima in tiska v več barvah izdelane krasne diplome. Dalje: uradne tiskovine, kuverte, račune, pismene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, podobice, spovedne listke, razglednice hranilne in za družne knjižice ter sploh vse v tiskarske stroke spadajoče stvari. . .

Zelo velike važnosti je,
da si vsak kmetovalec
nabavi novo izumljene
**s katerimi lahko
ena oseba toliko
naredi kakor 6
oseb z malimi,
navadnimi
= grabljami. =**

Prodaja pri
„Merkurju“,

trgovina z železnino **P. Majdič-a v Celju.**

vlačne grablje

Vsakdo si
lahko grablje
ogleda, ne
da bi
bil siljen iste
kupiti.

Vizitnice priporoča Zvezna tiskarna.

Original
SINGER
Nähmaschinen
Singer Co. Nähmaschinen Act. Ges.
Vsak šivalni stroj ima varstveno znamko.

Najprimernejša darila za godove,
birno itd. so

**Singerjevi
šivalni stroji**
za domačo porabo in obrtne svrhe
vsake vrste.

Velika trpežnost in vzorna konstrukcija usposobljajo stroje do najvišje
tvornosti ter so vsakomur v uporabo.

**Brezplačni pouk v šivanju in vseh načinih
modernega in umetnega vezenja**

Singerjevi šivalni stroji so na največjih svetovnih razstavah
odlikovani z največjimi priznanji.

Singer Co. delniška družba šivalnih strojev
CELJE, Kolodvorska ulica šte. 8. (152) — 13

V najem prodajalna

se odda sredi žalskega trga se nahajajoča
kjer se je do sedaj prodajalo usnje in čev-
ljarske potrebščine.

Prodajalna pa je sposobna tudi za vsako
drugo trgovino. (250) 3—3

Vpraša se pri lastniku
JOŽEFU ŽIGAN.

Usojam si Vaše blagorodje vljudno opozoriti
na mojo

špecerijsko trgovino
v Mariboru

Gospodska ulica št. 44.

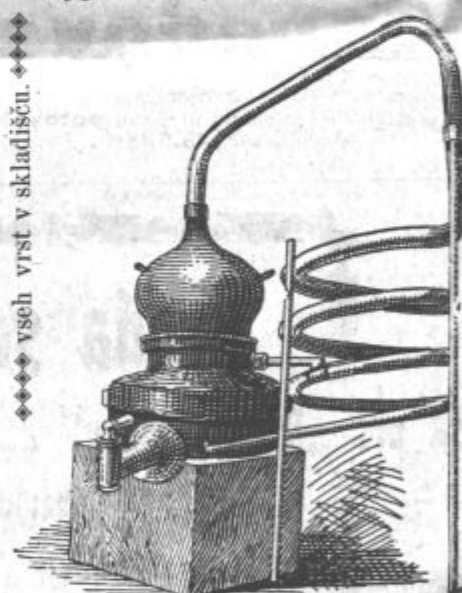
Čast mi bode šteti tudi Vaše blagorodje
med svoje odjemalce ter zagotavljam v vsakem
oziru najboljšo postrežbo in najnižje cene.

Z najodličnejšim spoštovanjem

(224) 8—7 **Dragotin Herzog.**

**Zacinjenje in popravila vsake vrste
točno in ceno.**

**Kotli za pranje in kuhanje
žganja**

Demetrij Glumac, kotlar
Celje, Graška cesta šte. 28

se priporoča p. n. naročnikom za vsa v njegovo stroko
spadajoča dela kakor za vsakovrstno monti-
ranje parnih kotlov, za parne stroje, v
barvarijah, belilnicah, kožarnah, tovar-
nah za sveče in magarin itd., paro- in
vodovode v bakru in železu.
(238) 50-4

Ferdinand Sikošek

slikarski in pleskarski mojster
Cerkveni trg 4 **CELJE** Cerkveni trg 4

prevzame vsa cerkvena, sobna, dekoracijska, črkoslikarska, pohištvena in druga
v njegovo stroko spadajoča dela, katera izvršuje po konkurenčnih cenah, točno in
solidno po najmodernejših vzorcih. ***** Proračuni na zahtevanje brezplačno.